

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno... 240 K
mesečno... 20
za inozemstvo... 600
—
Oglaš za vsak mm višine
stolpca (58 mm)... 1 K
mah oglaš do 30 mm
stolpca (58 mm)... 1/2

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/9
Telefon št. 72.
Upravišstvo:
Prsersova ulica št. 14
Telefon št. 36.
—
Račun kr. post. ček. uradi
šte. 11.842.

Profić kot jugoslovanski Friedjung

IZJAVE MINISTRA PRIBIČEVIĆA O NJEGOVEM DOZDEVNEM PISMU M. HERCIGONJI.

Beograd, 10. februarja. (Izv.) Danes popoldne je imel demokratski klub sejo, na kateri je minister Pribičević podal izjavo o pismu, katerega je obelodanil Protić v »Radikalu«. Objasnili so, kako se bivši predsednik vlade g. Stojan Protić danes poslužuje enakih sredstev, kakor so jih uporabljali za časa avstro-ogrške monarhije proti njemu vsi protivniki svobodne jugoslovanske misli.

Navaja poedine fakte iz te dobe, ki kažejo kot jakega jakega kampanji gosp. Protića. Tako je g. Stojan Protić postal proti njemu pri avstrijski vladi. Tako je Forgach z Vasićem napravil dokumente, ki so potem izjavili Friedjungov proces. Na dan, ko je bil prestolonaslednik Franc Ferdinand ubit v Sarajevu, je bila naslovljena na njega (Pribičevića) depeša iz Sarajeva, ki se glasi: »Obadva konja dobro zakaparena.« Ta depeša je prišla v frankovski list ravnotako, kakor sedaj pismo Hercigonje v Protićevo glasilo.

Potem analizira minister Pribičević pismo Hercigonje, ki je tiskano isti dan, ko je izšel članek dr. Košutića, znanega sovražnika države in neprijatelja srbskega dela naroda.

Kar se tiče Hercigonje izjavlja, da ni imel z njim nobenih zvez in da je videl Hercigonje samo enkrat v neki deputaciji, ki je prišla prositi pomoči za takozvane narodne trpine. Napotil je deputacijo na likvidacijo Narodnega vira, in pri tem izjavil, da nima nič proti temu, da se pomore narodnim trpinom. Kar se tiče Hercigonjeve brošure »Lepoglavski vampir«, jo je hotel zabraniti, ker je smatral, da je očitno klevetanje državnih funkcionarjev nedopustno. Na intervencijo svojih prijateljev Budisavljevića in Wilderja, ki so smatrali, da zaščita državnih funkcionarjev ne sme biti izročena cenzuri, je svojo namero opustil.

Gospod Protić, ki je danes veliki avtonomist in prijatelj hrvatske separatizma, je leta 1919. z največjo vohemenco nastopil proti programu »Jugoslovanske Lige« in je zahteval, da naj ne izdam potnih listov dr. Dežmanu in dr. Lorkoviću za Pariz, češ, da so oklevetali našo državo. Sedaj taisti Protić objavlja pisma Hercigonje in članke Košutića, ki je bil sodnik v dveh srabotnih procesih. In sicer v procesu proti kmetom iz Sjeničkega in v veleizdajniškem procesu

v Zagrebu, katerega je spremljala vsa Srbija in vsa jugoslovanska javnost s tesnobo v sre in na katerega je obrnila pozornost vse Evrope. Vsakdo se mora vprašati, da - li se ni hotelo s senzacionalnim procesom odvrti pozornost od memorandumov, ki je poslan genovski konferenci in o katerem se gosp. Protić še ni izjavil.

Pismo Hercigonje se prične z besedami: »Gospodine Svetozare«, da bi izgledalo, kakor da postaja med nama neka intimneta. Piše, da nisem prejel od njega nekega pisma od 4. oktobra, ki da ni prišlo in za katerega se ne ve, kam se je izgubilo. V pismu so iniciale B. in W., ki naj kažejo označbo osebe, ki so posredovale med menoj in Hercigonjo. Najbolje bi bilo, da se javi natečaj in da se javijo oni, ki so B. in W. V kolikor bi Wilder ne imel volje, da prevzame čast, biti »W«, bo treba najti druge.

Mislil, da je moja dolžnost, da se izjavim pred Vami o kampanji, ki stoji brez primere v naši novi historiji. Mislil pa, da bodo gospodje, ki jo vodijo, zgrešili cilj, ker ves boj proti moji osebi me ne bo odvrnil od dela za državno in narodno edinstvo. Toliko naj povem za sedaj. (Buren aplavz v klubu.)

Klub je soglasno sprejel sledečo resolucijo:

Sprejemamo na znanje izjavo ministra Pribičevića. Klub demokratske stranke obžaluje, da se naše ugledne politike in predstavitelje napada in blati na tako nesramen način, ki nima precedensa v kulturi sveta. Klub se enodušno zahvaljuje ministru Pribičeviću za njegovo neumorno delo, ki je edini razlog kampanje proti njemu. Klub konstatira, da se proti prvaku demokratske stranke že leta vodi osebna kampanja. Zato bo klub na eni prihodnjih seji razpravljal o sredstvih, da zaščiti svoje voditelje proti takim napadom.

Beograd, 10. februarja. (Izv.) »Beogradski dnevnik« prinaša danes k pismu Hercigonje v »Radikalu« sledeči komentar: »Po naših informacijah je pismo prišlo z Dunaja, od koder ga je semkal importiral neki komunistični študent. Ta ga je izročil bivšemu poslancu Kostu Novakoviću, ko je bil izpuščen iz zaporov, da ga uporabi proti ministru Pribičeviću. Novaković se pisma ni hotel poslužiti, ker ni hotel biti orodje radikalcev, ki so posebjena politična nemoralna v državi.«

Budžet pred finančnim odborom

PREKMURSKA ŽELEZNICA. — VPRAŠANJE REDUKCIJE URADNIŠTVA.

Beograd, 10. febr. (Izv.) Današnji plesni seji finančnega odbora so prisostvovali tudi finančni minister Kumandi, notranji minister Marinković in ministar saobraćaja Stanić.

Dr. Korun je naglašal potrebo, da se zveša davka prosti eksistenčni minimum pri osebi dohodnini od 4 na 12.000 Din. Sklenjeno je bilo, naj se to vprašanje reši v budžetu za leto 1922.

Prometni minister Andra Stanić je zahteval kredit v znesku 22 milijonov dinarjev, in sicer 4 milijone za dograditev proge Kužavac-Niš, 17 milijonov pa za progo Užice-Vardište. Prva bi bila gotova koncem marca in bi se z njo znatno olajšala dobava premoga, druga pa bo spajala Srbijo z Bosno in z morjem in bo tudi velike politične važnosti.

Razvila se je daljnja razprava, v katero so posegli posl. Segović, Lazić in Klekl. Slednji je vprašal, kaj je s progo Murska Sobota-Dolina Lendava, nakar je minister Stanić odgovoril, da je v zakonu o investicijskem posojilu določenih

za progo Ljutomer-Ormož in Murska Sobota-Dolina Lendava po 10 milijonov Din. Posl. Klekl se je zadovoljil z odgovorom. Voja Lazić je izjavil, da ne more glasovati za kredit 17 milijonov za progo Užice-Vardište, češ, da se pri gradnji proge ni postopalo pravilno.

Minister Stanić je zahteval zatek kredita za naknadne izdatke železniškim delavcem za kilometraža itd. Finančni minister Kumandi je opozoril, da je za to določena v budžetu rezerva 20 milijonov dinarjev. Posl. dr. Korun je izjavil, da bo glasoval proti dovolitvi kreditov železniškemu ministru, ker nima zaupanje v njegovo saobraćajno politiko.

Po sprejetju členov 2 do 6 se je vršila razprava o kompetenci odbora, obstoječega iz 7 poslancev in 5 zastopnikov činovniških organizacij, ki ima izvesti redukcijo uradnikov. Stilizacija je bila odgojena na jutri. Rok za redukcijo poteče dne 1. aprila in mora komisija do tega dne predložiti finančnemu odboru poročilo.

OBNOVITEV POGAJANJ Z AVSTRIJO.

Beograd, 10. februarja. (Izv.) V ministru pravde so se zopet pričela pogajanja zaradi sekvstrov in depotov naših državljanov v Avstriji z avstrijskimi delegati, ki so te dni prispeli v Beograd.

STAVKA PRISTANIŠKIH DELAVCEV V ITALIJI.

Milan, 10. februarja. (Izv.) V sled mzdskih sporov so stopili pristaniški delavci v Neaplju in vseh bližnjih pristaniščih v stavko.

Debata o oblastvih in okr. samoupravah

Beograd, 10. februarja. (Izv.) Na današnji seji pododbora za administrativno razdelitev države je referiral posl. Krsta Timotijević (dem.) o zakonskem načrtu o oblastnih in srezkih samoupravah. Priporočal je sprejetje načrta. Razvila se je načelna razprava, tekom katere je vprašal posl. Dulibić (kler.) za finančna sredstva oblastij in zahteval, naj se gotovi državni dohodki prepuste oblastem. Pri glasovanju je bil sprejet načrt z vsemi proti enemu glasu kot podlaga za spcialno debato. Proti je glasoval posl. Dulibić.

V podrobni razpravi so bili sprejeti prvi trije členi z malimi izpremembami in dodatkom da spada v delokrog oblastne samouprave tudi podpiranje trgovine, industrije in zadrugarstva, kakor tudi pomorskega ribarstva.

ODMEVI RADIČEVEGA MEMORANDA V BEOGRADU.

Beograd, 10. februarja. (Izv.) Beograjski listi so polni komentarjev o znamenit Radičevem memorandumu na genovski konferenci. »Vreme« predlaga amputacijo, »Tribuna« revizijo, a »Politika« namagla, da bo imel, ako bi prišlo do amputacije, nož za izvršitev operacije srbski narod v rokah. Edino »Trgovinski glasnik«, v svesti si resnosti zadeve, pravi, da si tisti, ki bi hotel zasmehovati Hrvate, ne bi bil mogel izmisliti boljšega, nego si je izmislil hrvatski blok s svojim memorandumom.

Današnji Protićev »Radikal« zahteva proti Radičevi nameri energične ukrepe. »Pravda« piše: »Nočemo amputacije. Ne mislimo na amputacijo, ker nato misliti nima nihče pravice. Država je stvorena s krvjo in voljo vsega naroda, a to more najmanj oporekati stari in znani protivnik Srbov, g. Košutić. Strniti moramo vse sile, da očuvamo narodno edinstvo pred napadi in sramoto. To je cilj, za katerim treba, da vsi težimo. Ljudstvo naj prvo razvije zastavo z geslom: »Nočemo amputacije!«

Snežna katastrofa

Dunaj, 10. februarja. (Izv.) Neobičajno gosti mraz, ki nam ga je prinesel pritisk severnih in istočnih struj, še vedno traja nad vso srednjo in istočno Evropo. V gorah in srednji Italiji, Švici in vseh alpskih deželah ter na Češkem vlada silon mraz ob jasnem vremenu. Ol Poljske brez Slovaško, Madžarsko in čez srednjo in istočno Jugoslavijo pa do severne Grške pa divjajo močni snežni viharji. V Innsbrucku je notran največji mraz te periode, — 24 stop. Cel. Električna centrala je zamrznila. Mesto je že drugi dan brez luči in tramvaja. Na Hrvaškem, v Srbiji in Bosni je železnični, brzojavni in telefonski promet omejen na minimum. Večina prog je zametena. Ista usoda je zadela zapadno in transilvansko Rumunijo ter vso Madžarsko, kjer stojijo skoraj vsi, tudi mednarodni vlaki. Mesto Debrecin ima najvišji sneg, nad 2 m. Tudi Bolgarija, severna Tracija, grška Macedonia in Albanija so pod visokim snegom, neobičajen mraz pa vlada tudi v sicer topli Toskani, ki ima ponekod tudi do 2 m snega. Vihar je v Toskani pokvaril številne telefonske in telegrafске zveze.

Francosko-poljska gospodarska pogodba

Pariz, 9. februarja. (Izv.) Francosko-poljski trgovinski dogovor, ki se je podpisal včeraj v Parizu, je uspeh pogajanj, ki so se vodila med Francijo in Poljsko že od leta 1920. dalje. Pogodba se uveljavlja osem dni po ratifikaciji.

Francosko časopisje izraža veselje nad dejstvom, da Francija odslej ne bo več odvisna od petrolejskih dobav iz Amerike in Anglije, ker bo dobivala petrolej iz Galicije, in to še pod ugodnejšimi pogoji.

Dogovor obsega tri dele: trgovinsko pogodbo v ožjem smislu, pogodbo o medsebojni ureditvi privatnih interesov poljskih in francoskih državljanov in specialni dogovor o industrijski eksploataciji nafte.

Za Francijo je podpisal dogovor ministriški predsednik Poincaré, za Poljsko pa poljski poslanik v Parizu. Obe vladi sta se zavezali delovati z vsem svojim vplivom na to, da oba parlamenta pogodbo čimprej odobrita.

BOLJŠEVKI NA KAPITALISTIČNIH POTIH.

Berlin, 9. februarja. (Izv.) V Rusiji se je osnovalo pod imenom »Ljudsko poveljstvo za zunanjo trgovino« prvo rusko delniško društvo za uvoz in izvoz. Društvo je povsem v privatnih rokah in stoji formalno pod nadzorstvom vlade.

Bonomijeva vlada ostane!

NIHČE NI MOGEL SEŠTAVITI NOVE VLADE. — BONOMI BO VNO VIČ ZAHTEVAL ZAUPNICO. — PARLAMENT SE RAZPUŠTI?

Rim, 10. februarja. (Izv.) Včeraj ob desetih dopoldne je Orlando v kvirinalu izjavil kralju, da odklanja mandat za sestavo nove vlade, ker ne more doseči sporazuma z ljudsko stranko, ki je stavi la pretrane zahteve. Zato je kralj ob 16. sprejel predsednika senata, Titttonija, za njim de Nicolo in končno Giolittija, s katerimi se je posvetoval o osebnosti, kateri naj poveri sedaj sestavo vlade. Titttoni se je po avdienci dolgo razgovarjal z zunanjim ministrom della Torretta.

Ko je kralj odpustil Giolittija, je pozval na dvor zopet — Bonomija, kateremu je izjavil, da ne more sprejeti demisiije njegovega kabineta, in ga pozval, naj se ponovno predstavi zbornici in zahteva novo glasovanje o zaupnici.

Sporazum v češki rudarski krizi

V PONEDELJEK SE ZAČNE DEL O. — ZNIŽANJE PREMGOVNIH CEN.

Praga, 10. februarja. (Izv.) Danes popoldne se je s posredovanjem vlade med lastniki rudnikov in zastopniki rudarjev dosegel načelen sporazum. Zato je upravičeno upanje, da bo generalna stavka češkoslovanskih rudarjev kmalu končana. Delo se vzpostavi najpozneje v ponedeljek.

Po zagotovilu ministrskega predsednika dr. Beneša bo vlada odpravila davke na premog, s čemur odpade dodelanja glavna ovira za doseg sporazuma. Delavci so pristali na zahtevo, da se jim znižajo plače v enakem sorazmerju, kakor padajo cene živilom; delavci v revirjih rjavega premoga so se odrekli tudi dokladam za obleko. Delovni čas,

plače za nedeljsko delo in za nadure ostanejo iste kakor doslej. Javnost je pozdravila sporazum z velikim zadoščenjem. Splošno se pričakuje, da bo kot posledica sledilo znatno znižanje premogovnih in drugih cen.

Praga, 10. februarja. (Izv.) Nocoj ob 23. uri je bila podpisana v ministrstvu javnih del pogodba o sporazumu med lastniki rudnikov in zvezu rudarjev, s čemur se more smatrati stavko rudarjev za končano.

Udeleženi faktorji z obeh strani so se spominjali hvalevredne vztrajnosti, s katero je vodil minister javnih del, Tučný, pogajanja, in so mu izrazili zato svojo prisrčno zahvalo.

Francija odklonila udeležbo na genovski konferenci

NOTA ZAVEZNIŠKIM DRŽAVAM. — NEMOGOČI POGOJI.

Pariz, 10. februarja. (Izv.) Vse časopisje razpravlja obširno o noti, ki jo je poslala francoska vlada Angliji, Italiji, Japonski in Ameriki kot odgovor na vabilo k genovski konferenci. Besedilo note, ki je sestavljena v francoščini in angleščini, je dostavila vlada tudi pariškim listom. Nota obsega kratek uvod, ki izjavlja, da se Francija v načelu ne protivi nameravani svetovni obnovitveni konferenci, da pa smatra, da se v dorašnih razmerah konference ne more udeležiti, ako ne dobi zadostnih garancij, da sklepi konference ne bodo dirali v življenske interese Francije. V tem oziru navaja nota šest točk:

1) Udeležba Francije na obnovitveni konferenci bi bila nemogoča, ako se ruska sovjetska vlada ne obveže že pred sestankom konference, da bo striktno in brez zahrbtnosti izpolnila pogoje, ki jih obsega znana medzavezniška nota od dne 6. januarja 1921.

2) Francija nikakor ne bi mogla priznati takih sklepov obnovitvene konference, ki bi spreminjali direktno ali indirektno obstoječe mirovne pogodbe ali vsiljevali vrhovnemu svetu nalogo, nasprotujoče določbam mirovnih pogodb.

3) Pojem suverenosti posameznih držav se na konferenci ne sme razlagati neomejeno. Francija se na primer ne more odreči po mirovnih pogodbah ji zajamčeni pravici preprečiti povratek habsburško-hohenzollerske ali kake druge bivše nemške dinastije na prestol.

4) Ravnotako mora zahtevati Francija, da se morajo mednarodnopravno zasu gurati lastniški in drugi interesi inozemcev v Rusiji. To vsaj za toliko časa, da

si ustvari Rusija sama trdne pravne norme, ki bodo garantirale spoštovanje tuje lastnine.

5) Tehne pomisleke ima francoska vlada proti nameri, naj se na konferenci naloži vsem udeležencem državam obveza, da se vzdrže vsakega oboroženega napada na kako drugo državo. Konference bi mogla s tem poseči v delokrog zveze narodov, na drugi strani pa bi mogla taka obveza omejevati svobodo zavezniških držav, da sklenejo medsebojne pogodbe v varstvo svoje teritorijalne integritete.

6) Kar se tiče finančnega in gospodarskega dela programa, ki je predviden za genovsko konferenco, je francoska vlada mnenja, da bi bil mogoč viden uspeh šele po vsestranskih in temeljitih pripravih. Zato je po njenem mnenju nemogoče, da bi se sestala obnovitvena konferenca že sedaj, ampak morajo prizadete države proučavati vsa ta vprašanja najmanj tri mesece pred sestankom konference.

Pariz, 10. februarja. (Izv.) »Temps« poroča iz Londona: Angleški uradni krogi menijo, da bi se genovska konferenca že ravno morala odgoditi, kakor zahteva Francija, bi zadostovala odgoditev do prvega aprila.

Liberalni listi menijo, da hoče Poincaré s tem, da zahteva odgoditev konference za 3 mesece, povzročiti, da bi do konference sploh ne prišlo. Zato zahteva časopisje, da se konferenca čimprej otvori, ker ima razpravljati o vprašanjih, ki so nujna in neodložljiva. Ako ostane Francija trdovratna, naj se sestane konference brez nje.

VELIKA TRAMVAJSKA NESREČA V DUBROVNIKU.

Sarajevo, 10. februarja. (Izv.) V sled po snežnih metežih prekinjenih telefonskih zvez z Dalmacijo, je šele danes dospela semkaj vest o veliki tramvajski nesreči, ki se je zgodila dne 8. t. m. v Dubrovniku. Tramvaj, ki vozil več al manj težko ranjenih. En dijak je izgubil vsled nesreče govor. Vse mesto stoji pod vtisom strašne nesreče.

PODRAŽENJE TOBAKA V AVSTRIJI.

Dunaj, 9. februarja. (Izv.) V Avstriji bodo cene tobaka v kratkem zvišane za 100 do 200 odstotkov.

LLOYD GEORGE ZA RUSIJO.

London, 10. februarja. (Izv.) Na včerajšnji seji spodnje zbornice je izjavil Lloyd George na interpelacijo poslanca Kennworthyja, da Anglija v polni meri sočustvuje z gladujočo Rusijo in da je že veliko pomagala za zboljšanje njenih razmer. Rusija stavi danes vse svoje nade na genovsko konferenco.

ČESKE STROKOVNE ORGANIZACIJE.

Praga, 10. februarja. (Izv.) Strokovne organizacije so imele o priliki svoja 25letnica konferenco, katere se je udeležilo 746 delegatov s 116.600 glasovi. Navzoči so bili tudi delegati strokovnih organizacij iz Švedske, Francije, Belgije in Nizozemske. Organizacije imajo do sedaj 822.568 članov in so imele v preteklem letu 51.690.000 Kč dohodkov in 35.745.000 Kč izdatkov.

JUGOSLAVIJA IN GENOVSKA KONFERENCA.

Beograd, 10. februarja. (Izv.) V zunanjem ministru se je sestavila komisija, ki pripravila material za genovsko konferenco. Ako se udeležijo konference min. predsedniki drugih držav, bo vodil našo delegacijo min. predsednik Pašić sam.

MINISTER MILETIĆ OBOLEL.

Beograd, 10. februarja. (Izv.) Minister za agrarno reformo, Krsta Miletić, je obolel na »španski« influenco.

Memorandum Radičevega bloka

Zagrebačka «Slobodna Tribuna» označuje vest «Riječi» o nameravanem memorandumu Radičevega Hrvatskega bloka genovski konferenci kot največjo senzacijo. «Tribuna» pravi, da se je sicer že nekaj dni govorilo po Zagrebu o nekem tajnem Radičevem političnem skoku, a do zadnjega trenutka ni nikdo govoril o njegovem verjetju.

«Slobodna Tribuna» piše dalje: «Sumljiv in tajinstven je zagrebaški «Hrvat», ta blokaški organ, ki popolnoma molči o vesti «Riječi» in jo s tem potrjuje. Na svoj stari teoretski način razpravlja stari «Obzor» vprašanje možnosti in dopustnosti vmešavanja tujih držav v notranje zadeve poedinih suverennih držav. Teoretsko možnost dokazuje z vzgledi takega vmešavanja v Avstriji, Kongu, Turčiji in na Kitajskem.

Kako razumeva «Obzor» naše sedanje razmere, dokazuje sledeča njegova trditev. Po demokratski teoriji živi v naši državi le en narod! Tudi Madžari so nekakaj trdili, da živi na Ogrskem le en narod; no, ta trditev je veljala le toliko časa, dokler so imeli Madžari oblast v rokah. Po tem pojmovanju starega «Obzora» smo torej mi Jugoslovani v Jugoslaviji ravno tak narod, kot so bili en narod v nekdanji Madžarski Madžari, Nemci, Slovaki, Rusi, Jugoslovani in Romuni. «Obzor» se ne zdi nemogoče, da bi Hrvatski blok ne mogel stopiti pred genovsko konferenco s svojim memorandumom. Po «Obzorovi» teoriji bi mogli izročiti tak memorandum genovski konferenci tudi inozemci! Velike važnosti pa je, modruje «Obzor», da izroče memorandum sami Hrvati, pa bili to Hrvati iz Hrvatskega bloka ali pa ameriški Hrvati! — Za danes ni glavno vprašanje, kdo predloži Radičev memorandum, mnogo važnejše je vprašanje, ako se ta memorandum sploh izroči. — Odgovor na to vprašanje ni težak. Ako bodo imeli Hrvati razlogov, da izroče memorandum, tedaj ga izroče, ako bodo odstranjeni razlogi in povodi izročitve, tedaj ga ne izroče. Za vsak slučaj je pa staljša Hrvatskega bloka v današnjem trenutku odločno in usodno po to hrvatski narod, pa tudi za Jugoslavijo.

Tako fantazira stari «Obzor». — Frankovska «Hrvatska Misa» pa pravi, da na to posebno težko na genovske konferenci nastopiti kot težnik proti Beogradu! Ako bi to res ne bilo tako težko, kdo pa ima pravico, oziroma kdo bi hotel reševati o takem sporu? «Hrvatska Misa» trdi to. Ali trdijo to tudi ostali člani bloka?

Pisanje, oziroma molk, pritačenje in enaka taktika blokaških listov, vse to potrjuje domnevo, da res obstoji memorandum. Zato se mora ta memorandum brezpogojno objaviti, da zve vsa javnost, kaj hoče blok! Ako ga ne bo objavili oni, ki so ga izdelali, naj ga objavijo oni, ki so ga videli!

Citirano po «Slobodni Tribuni», glasila gosp. Milana Marjanovića. Mi se k stvari še povrnemo.

Skupščina javnih nameščenecv v Zagrebu

Zagreb, 9. februarja.

Včeraj zvečer se je vršilo v tukajšnji občinski posvetovalnici ob ogromni udeležbi protestno zborovanje javnih nameščenecv proti zavlačevanju rešitve uradniške vprašanja. Predsedoval je prof. Jiroušek. Glavni govornik dr. Benković je razpravljal o novih draginskih dokladah, ki jih je vlada sicer obljubila, a se še vedno ne izplačujejo, ker je izplačilo odvisno od redukcije uradništva in kritja izdatkov. Naglašal je, da se vrše sedaj po vsej državi radi zapostavljanja javnih nameščenecv protestna zborovanja. V Dalmaciji je uradništvo celo zagrozilo, da izstopi korporativno iz državne službe, ako se takoj ne izplačajo nove doklade. Prof. Balenović je govoril predvsem o redukciji uradništva, ki je na Hrvatskem in v Slavoniji nepotrebnost. Govorilo je še več drugih govornikov, ki so vsi kritizirali postopanje vlade in navadno malomarnost narodne skupščine napram uradniškemu vprašanju. Zborovanje je bilo mestoma jako burno.

Sprega je bila skladno sledeča resolucija:

Pariška kronika

Clemenceau. — Briand —
Gledališke in književne novosti.

Pariz, v začetku februarja.

V januarju je zabeležiti povratek Jurija Clemenceauja k časnikiarstvu. Pravi, da ne bo dal prej miru, dokler ne bo sto let star.

Ni pa se vrnil k svojemu nekdanjemu «lajžniku» «L'Homme libre», kateremu se je sedaj popolnoma izneveril, ampak je prevzel uredništvo novega lista «L'Echo national», ki je bil nalašč za to ustvarjen, da bo zahteval Clemenceaujevo politiko. Da povem resnico — «tiger» se še ni prav vrnil v areno. V tem trenutku se njegova bivša ministra Tardieu in Ignace še le pripravljata, da zopet zainteresirata javnost. Tardieu je zaposlen s tem, da ouravičula Clemenceauovo po-

Javni nameščenec, zbran na veliki skupščini dne 8. februarja v Zagrebu, ogorčeno protestirajo proti malomarnemu postopanju vlade in skupščine napram uradniškemu vprašanju in smatrajo, da so merodajni činitelji nesposobni, da bi rešili eno najvažnejših državnih vprašanj, problem javnih nameščenecv. Kriva je temu v prvi vrsti zgrešena finančna in gospodarska politika države, ki se mora temeljito izpremeniti. Javni nameščenec zahteva, da vlada takoj izplača nove draginske doklade, ne da bi čakala na poročila kakih komisij. Uradniška pragmatika naj se predloži skupščini v razpravo takoj po proračunski razpravi.

Ako vlada ne ugodí tem zahtevam v najkrajšem času, bodo javni nameščenecv potom svojih organizacij delovali za kumulativen izstop iz državne službe, kar so organizacije preprečevale dosedaj le z največjo težavo. Javni nameščenecv stoji na stališču, da je bolj častno in za narod koristno, da zapuste državno službo, kakor pa, da bi se postavljali v strankarsko službo posameznih političnih strank in podpirali s tem korupcijo. Odklanjajo pa obenem v-ako odgovornost za vse posledice, ki bi nastale iz tega, in prepovedajo narodu, da sam obsodi krivice.

Politične beležke

+ Zaupalec ministru Kumanudiju je izrekel v finančnem odboru socij. demokrat. poslance dr. Korun. Tako poročajo zagrebaški listi. Dr. Korun je baje izjavil, da zaupa finančnemu ministru bolj nego celi vladi. Navzlic tej zaupnici je seveda dr. Korun kot hraber opozicionalec glasoval proti kreditom, ki jih je zahteval finančni minister.

+ Enotno spodnjo srednjo šolo bi klerikalci očitno radi spravili na politično polje, četudi se je to vprašanje dosedaj pri nas obravnavalo skoraj edinole s strokovnega stališča. Vsaj tako v profesorskem društvu ter v višjem šolskem svetu. Vsakdo, kdor je čul izvajanja nalogov za srednje šole g. dr. Poljanca, mora priznati, da so bila samo stvarna, a tako temeljita in neovrtna, da ni čudno, ako so pri glasovanju dobila ogromno večino. Za njegov predlog je bil takorekoč vsi višji šolski svet, izveniški obeh zastopnikov cerkve, ki sta iz cerkveno - političnih ozirov zavzemala apriornistično - konservativno stališče, ter dveh klasičnih filologov, ki sta smatrala za svojo moralno dolžnost, zagovarjati svojo stroko. «Slovenčev» napadi na ravnatelja Vojglarja, ki se je drznil govoriti in glasovati kot klasični filolog za enotno spodnjo srednjo šolo, so neokusni. Ako so hoteli govoriti profesorji v višjem šolskem svetu upoštevati sklep profesorskega društva — kjer je bilo oddanih za Jeranov predlog 20 glasov, za dosedajšnjo srednjo šolo (Westrov predlog) na 30 glasov — so čisto prav storili, da sta dva glasovala za enotno spodnjo srednjo šolo (dr. Poljanec, Voglar), dva pa za sedanji srednješolski tip (Wester in dr. Pipenbacher). Za ostale člane višjega šolskega sveta je pa treba tudi pomisliti, da so sklepali po svoji najboljši vesti in predanosti ravnatelj kot gospodje profesorji. Ako meni «Slovenec» njegov inspirator, — ki nosi morla pod vratom rdeč ovratnik stolnega kanonika — da se človek pri doktorju pričrja in kultura pri grški slovnici, dokazuje le, da nima pojma o reformističnem gibanju, v katerem so se pro in contra humanistični šoli izrekli najodličnejši svetljeni možje. Klerikalci se zli, da drug ne more biti kulturen, kakor tisti, ki si je že tu in tam brez mature pridobil teološko kvalifikacijo, ker bi sicer pod naslovom «Kultura deseterica» ne pisali s takim preziranjem in poniževanjem o učiteljih, kakor je to storil «Slovenec».

+ Demonstracije v B.Čkem. Prošlo nedeljo sta hotela privediti radičevska poslance Bahogredac in Krnjević velik šhod v Brčkem v Bosni, da bi huiskala proti državi. Toda, ko je prebivalstvo zvedelo za prihod protidržavnih lajžkačev, se je zbralo v velikih množicah pred kolodvorom, da jima prepreči izhod iz kolodvora. Radičevca sta se preplašila množice in pobegnula na drugo stran. Pozneje sta pod okriljem velike orožniške patrulje odšla v mesto, tola meščani so ju takoj spoznali in ju spremljali do hotela, kjer

litiko, Ignace pa se peča s «kitajsko industrijsko banko». Prvi skoki našega osemlešletnega tigra, ki je pa še vedno čil in svež, bodo brezvoljno pomenili novo fazo v politični igri.

Čilejši, kakor bi človek pričakoval od človeka s 60 leti naporega življenja, je Raymond Poincaré. Egar čudovite agilnosti niso zmanjšali napori in delo. Ne. Pred štirinajstimi dnevi je vzel v roke državne vajeti in se šel merit z Lloydom Georgem, ves v skrbi za interese države, pri čemer pa se bo trudil, da ne bo kalil priateljstva, ki nas veže z Anglijo. Doslej smo videli koncesije na koncesije, tola Raymond Poincaré niti oddaleč ni izmed tistih, ki bi bili pri volji nadaljevati takšno politiko, ki je za nas škodljiva in še posebno nevarna našim finančam. Bivši predsednik reparacijske komisije ni človek, ki bi jutri zaustil not, katero iz nastoni.

Vztrajal bo pri tem, da se mora vsajša pozodba natanko izvesti, in naši zavezniki onostran kanala ga pri njegovem delovanju v tem smislu gotovo ne bodo ovirali, ker so tudi sami zainteresirani na tem, da ostane Francija močnejša in se vsestransko razvija.

Kar se tiče francoske literature in umetnosti, je prolučica silno velika in mnogolična. Se nikoli pojvej ni v tako kratkem času izšlo toliko knjig in se uprizorilo in izvajalo toliko umotvorov.

V gledaliških nam uprizarjajo dela, ki so povečini res «chefs - d' - oeuvre». Med njimi zavzemata sedaj morla prvo mesto drami «Louis XI.» in «Curieux Homme» izpod peresa Pavla Torta, ki sta se uprizorili prvič v pariškem «Odéonu» in to z velikanskim uspehom. Drami sta prinesli avtorju silen renomé. «Louis XI.» absolutno ni kaka ganljiva melodrama, kakršne

sta se skrila. Ves dan so trajale manifestacije za državno in narodno elinstvo po mestu, a Radičevca si nista upala na šhod, ki sta ga v zadnjem trenutku odpovedala. Tiho in brez slovesa sta izginila Radičevca iz Brčkega, kamor jih gotovo nikdar več ne zanese želja po protidržavni agitaciji.

Po svetu

— Karel hoče zapustiti Madeiro. Po poročilih londonskih listov je prošil razkril Karel antano za dovoljenje, da se preseli koncem meseca aprila v kako angleško kopaljšče, ker otroci poleti ne bi mogli prenesti podnebja na Madeiri. Antanta tej prošnji baje ni načelno protivna, zahteva pa za bivanje v tem kopaljšču iste garancije, ki veljajo za Karla in njegovo rodbino na Madeiri. Tozadevna pogajanja se baje že vrše.

Borba za volilni zakon na Mačžarskem. Predsedniku narodne skupščine, Gastonu Gaalu, se je posrečilo doseči pogajanja med vlado in opozicijo o volilnem zakonu. Vlada je baje že pripravljena, da sedanji zakonski predlog znatno modificira. Vseled tega se mačžarsko časopisje nadeja, da volilnega zakona ne bo treba oktroirati, ampak da bo sprejet parlamentarnim potom. Vlada je pripravljena pristati na to, da bodo volitve tajne tudi v provinciah in da se razširi ženska volilna pravica.

— Pred občinskimi volitvami v Bolgariji. Dne 19. februarja se vrše v vsi Bolgariji občinske volitve, ki bodo po vseh dosedanjih predznakih jako burne. Bolgarska vlada se sama zaveda nevarnosti položaja in je zato zaprosila vrhovni svet, da sme odgoditi do konca volitve razpust Bolgarske stalne vojske, ker bi jo mogla rabiti v slučaju nemirov povodom volitve. — Opozicijske stranke se pripravljajo z vsemi močmi in sredstvi na volilno borbo, da dokažejo, da je sedanja zemljoradniška vlada prišla k moči le vsled razorane politične situacije po zlomu centralnih sil, in da zato ne predstavlja več bolgarskega naroda. Posebno ostro volilno borbo vodi fuzionirana stranka nekdanjih narodnjakov in progresistov pod vodstvom blvskega ministrskega predsednika Daneva. Po poročilih iz Solije se vidi, da se zdi ta fuzionirana stranka tudi Stamboliškemu samemu najnevarnejša, ker je angažiral proti nji vso državno moč. Tako je imel te dni dr. Danev velik šhod v Telišu, to iz sredi govora je aretirala Daneva vojska patrulja pod vodstvom oficirja in ga odpeljala v okrožno mesto Peleš, kjer je mestno prebivalstvo z navdušenjem pozdravljalo svojega voditelja. Ljudje so obkrožili okrožno načelstvo, kamor so bili zaprli Daneva in zahtevali, da ga takoj izpuste. Meščanstvo, ki je dobilo pomoči tudi iz okolič, je zahtevalo, z ultimatom, da se takoj izpusti Danev, ker sicer ga osvobodí samo. Okrožno načelstvo je uvidelo nevarnost situacije in izpustilo dr. Daneva. — Kot se vidi, se pripravljajo na Bolgarskem prav bujne občinske volitve, ki bodo mogoče res v marsikje izpremenile politično situacijo naše vzhodne sosedo.

— Bolgarski demanti. V časopisu «Neue Freie Presse» izjavlja bolgarski generalni konzul na Dunaju, da so vesti in komentarji k vestem o mobilizaciji bolgarskih čet in koncentraciji na grški meji neresnične. Bolgarska hoče miu in si danes ne želi ničesar drugega, kakor izvedbe neullske pogodbe, ki ji zagotavlja dohod k morju.

— Nova stranka v Avstriji. Na Dunaju se je osnovala nova stranka pod imenom «Burglands Volkspartei». Njen program je isti kot program krščansko-socialne stranke, le da zahteva nova stranka avtonomijo za Burgenland.

— Draginja na Dunaju. Iz Dunaja nam poročajo z dne 8. t. m.: Cene življenjskim potrebščinam naraščajo od dneva do dneva. Že s prihodnjo nedeljo se zopet znatno zvišajo cene za moko in kruh. Mesne cene se vkljub zelo zmanjšancemu konzumu drže na stari neznosni višini. Govedina se plačuje po 1800 kron kilogram, svinjina po 2100 kron, teletina po 1850 kron, špeh po 2500 kron. Neverjetno visoke so cene sočiva. Čebula se je prodajala danes po 1000 kron kilogram, šele intervenciji tržnih organov se je posrečilo, potisniti ceno na 800 kron. Iz Češkoslovaške je prišlo danes na dunajski trg 20.000 kilogramov krompirja, ki pa je precej trpel vsled mraza na transportu. Vkljub temu se je ta deloma zmznjeni krompir prodajal v detajlu po 154 kron kilogramov, v okrajih celo po 154 kron. (Dne 9. t. m. je bilo na zagrebaški borzi 100 avstrijskih kron — 4 jugoslov.)

— Posledice stavke v Nemčiji. Gospodarske posledice zadnje železničarske stavke v Nemčiji so nedogledne. Ves promet silno trpi še sedaj. Vseled stavke so bile skoro vse lokomotive ustavljene, in se jih je mnogo vsled zarjavelosti pokvarilo. Samo škoda na lokomotivah se ceni nad 100 milijonov mark. Dokler se lokomotive ne popravijo, bo tudi ves promet močno oviran.

— Vscruski sovjetski oćbor je imel te dni sejo, na kateri je razpravljaj o navodilih za sovjetsko delegacijo, ki odpotuje na konferenco v Genovo. Oćbor je soglasno sklenil, da mora delegacija odbiti vsako zahtevo kapitalistične Evralope, da sovjetska vlada privoli v plačilo predvojnih dolgov. Oćbor je mnenja, da stoji Rusija vsled zapadno-evropskega pritiska pred popolnim finančnim pomolom.

— Tri osebe v vlaku zmznile. V vsi srednji Evropi in tudi na Balkanu je v zadnjih dneh zavladal hud mraz. Kakor se brzojavlja iz Bukarešte, je v sredo ponoči vsled visokega snega obćil vlak na rumunski progi Bukarešt-Jassy. Mnogo potnikov se je hudo prehladilo, trije so pa naravnost zmznili. Vlak je stal celo noć na odprti progi in šele drug dan so ga s pomočnimi stroji potegnili na bližnjo postajo.

— Nemiri v Indiji. Angleška vlada je dobila iz Indije vznemiljive vesti. Indijska vlada se je odločila uveljaviti odločne ukrepe, da zaduši ghandistični pokret, in bo izvedla svoj načrt z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago. Lloyd George je izjavil, da bo o zadevi govoril v spodnji zbornici. Njegov govor pričakuje javnost s silno napetostjo.

— Razercitje na morju. Ameriški preds. Harding je ukazal ustaviti gradnjo štirinajstih velikih vojnih ladijskih enot. Japonska je tudi ustavila gradnjo svojih velikih vojnih ladij.

— Posledice stavke v Nemčiji. Gospodarske posledice zadnje železničarske stavke v Nemčiji so nedogledne. Ves promet silno trpi še sedaj. Vseled stavke so bile skoro vse lokomotive ustavljene, in se jih je mnogo vsled zarjavelosti pokvarilo. Samo škoda na lokomotivah se ceni nad 100 milijonov mark. Dokler se lokomotive ne popravijo, bo tudi ves promet močno oviran.

— Vscruski sovjetski oćbor je imel te dni sejo, na kateri je razpravljaj o navodilih za sovjetsko delegacijo, ki odpotuje na konferenco v Genovo. Oćbor je soglasno sklenil, da mora delegacija odbiti vsako zahtevo kapitalistične Evralope, da sovjetska vlada privoli v plačilo predvojnih dolgov. Oćbor je mnenja, da stoji Rusija vsled zapadno-evropskega pritiska pred popolnim finančnim pomolom.

— Tri osebe v vlaku zmznile. V vsi srednji Evropi in tudi na Balkanu je v zadnjih dneh zavladal hud mraz. Kakor se brzojavlja iz Bukarešte, je v sredo ponoči vsled visokega snega obćil vlak na rumunski progi Bukarešt-Jassy. Mnogo potnikov se je hudo prehladilo, trije so pa naravnost zmznili. Vlak je stal celo noć na odprti progi in šele drug dan so ga s pomočnimi stroji potegnili na bližnjo postajo.

— Nemiri v Indiji. Angleška vlada je dobila iz Indije vznemiljive vesti. Indijska vlada se je odločila uveljaviti odločne ukrepe, da zaduši ghandistični pokret, in bo izvedla svoj načrt z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago. Lloyd George je izjavil, da bo o zadevi govoril v spodnji zbornici. Njegov govor pričakuje javnost s silno napetostjo.

— Razercitje na morju. Ameriški preds. Harding je ukazal ustaviti gradnjo štirinajstih velikih vojnih ladijskih enot. Japonska je tudi ustavila gradnjo svojih velikih vojnih ladij.

Prosveća

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE.

DRAMA.

Sobota, 11. febr.: «Prekrsne Sabinke». A. Nedelja, 12. febr.: Popoldne ob 3. «Revizor». Izv.
Nedelja, 12. febr.: Zvečer ob 8. «Hamlet». Izven.
Ponedeljek, 13. febr.: «Prekrsne Sabinke». C.
Torek, 14. febr.: Zaprto.

OPERA.

Sobota, 11. febr.: «Cavalleria rusticana», «Plesna legendica». E.
Nedelja, 12. febr.: Popoldne ob 3. «Lad bodje Jezero». Izv.
Ponedeljek, 13. febr.: Zaprto.
Torek, 14. febr.: «Cavalleria rusticana», «Plesna legendica». D.

REPERTOAR MARIBORSKEGA GLEDALIŠČA.

Sobota, 11. febr.: «Za narodov blagor». C. Nedelja, 12. febr.: Ob 15. «Hlapec Jernej», otroška predstava. Ob pol 20. uri «Kler ljubezen tam bog». «Volkašina». Izven.
Torek, 14. febr.: «Sovražnik ljudstva». Premijera. C.
Sreda, 15. febr.: «Mam'zelle Nitouche. B.

PREDAVANJA NA JURIDIČNI FAKULTETI V LETNEM SEMESTRU 1921/1922.

Kakor je razvidno iz pravkar izšlica «seznama predavanj», se bodo v letnem semestru 1921/1922, ki se prične dne 16. t. m. na ljubljanski juridični fakulteti predavale vse pravne discipline. Naj navedemo najvažnejša predavanja:

Rimsko pravo bosta predavala dr. Krek in dr. Skumovič; cerkveno pravo in cerkvenopravno zgodovino dr. Kušci. Zgodovino in razvoj sedanega prava tradirata prejšnji profesor kiljevske univerze, Mihajlo Jasinski in hon. prof. dr. Polec; in sicer prvi pravno zgodovino južnih Slovanov in rusko pravno zgodovino, drugi pa zgodovinski razvoj sedanjega javnega in zasebnega prava ter razvoj javnega prava v hrvatskih in srbskih deželah.

Obće državno-pravno pravo bosta predavala dr. Krek in dr. Lapajne; dr. Krek splošni del obveznega prava, dr. Lapajne posebni del obveznega prava, pravo volit in nulega deleža.

Dr. Skumovič bo predaval civilnopravno postopanje, honor. prof. doktor Škerlj trgovsko in menično pravo, ing. Igo Pehani rudarsko pravo, dr. Dolenc kazensko pravni red ter posebni del kazenskega prava, dr. Zorko foren-

zično psihiopatologijo, dr. Plečnik sodno medicino za juriste.

Dr. Zolger bo predaval o meddržavnem pravu, in sicer o reševanju mednarodnih sporov, o represiji mednarodnega delikta, o vojni ter nevtralnosti, dr. Pitamic o ustavnem pravu kraljevine SHS, dr. Skaberne in dr. Steska o upravnem pravu, dr. Bilimovič o narodnem gospodarstvu, dr. Eller o davkih in uredli finančnega gospodarstva.

V seminarjih bo imel dr. Skumovič konverzatorij rimskega prava, pri Jasinskem se bo čital in razlagal «Zakonik Stefana Dušana», dr. Lapajne bo razlagal III. glavo gradnjanskega zakonika kraljevine Srbije, dr. Skumovič bo imel vaje v civilnopravnem postopanju, dr. Škerlj vaje iz trgovskega in meničnega prava, pri dr. Zolgerju se bodo brale in razlagale mirovne pogodbe, dr. Bilimovič bo imel vaje o narodnem gospodarstvu, dr. Eller pa v finančni vedi in finančnem pravu.

• • •

Pokrajinski zastopniki učiteljstva, ki so bili od ministrstva prosvete brzajavno pozvani v Beograd, da sodelujejo v glavnem prosvetnem svetu pri izdelavi zakona za osnovne šole, so: Milan Fabijanovič, viš. šol. nadz. v Zagrebu, Manojlo Ilić, ref. pokr. upr. v Sarajevu, Ivan Babić, adm. ref. pokr. šol. upr. v Splitu, Pavel Plere, okr. šol. nadz. iz Slovenije.

Prvič v Ljubljani se bo izvajala na koncertu Orkestralnega društva Glasbene Matice v ponedeljek dne 13. t. m. v Unioni grandiozna Berliozova fantastična simfonija. Že našov sam pove, kako težkega psiološkega problema se je lotil slavni skladatelj, ki nam v petih stavkih slika zmedeno duševno stanje umetnika in trpljenje, ki ga prestaja. S tem je naslikal Berlioz sebe. Evo nam snovi za razmah fantazije in prilike pokazati ta razmah v orkestru, v instrumentih! Ta umotvor spada med prva svetovna simfonična dela, ki jim je kos le večinski orkestralni aparat. Idealni orkester je bil za Berliozu orkester, ki je štel stotine izvajalcev. Zato bo orkestralno društvo izvajalo to skladbo s sodelovanjem celokupnega opernega orkestra in s člani muzike Dravske divizije. Cilj in smoter orkestralnega društva je tudi gojitev domačega jugoslovanskega glasu: Tokrat sta na sporedu dve dobro znani imeni: Krstić in Dinićki, skladatelja v Beogradu. Posedno bi opozorili na narodne motive, ki jih je Krstić uporabil v svojih «narodnih plesih». Binićkega uvertura «Ekvinokcij» je orkestralni umotvor, zlasti v godalnih težko izvedljiva in zelo učinkovita. Na posebnosti se še povrnemo. Predprodaja v pisarni Glasbene Matice (Gospodsk ulica 8, I. nadr.)

• • •

Canarjev «Hlapec Jernej in njegova pravica» je preveden na italijanski jezik, Prevod je preskrbel Ivan Regent iz Trsta.

Dr. Ivo Pregelj: «Plebanus Joannes». Roman, ki je pod tem naslovom prvotno izšel v «Dom in svetu», se nahaja sedaj v tisku kot samostojna publikacija. Izide v Gorici.

«Komunistični koledar» za leto 1922. je izdala Socialna Matica v Trstu. Obsega spise poučne, politične in gospodarske vsebine ter stane 5 lir. — Ista založba objavlja tekom leta še dvoje knjig, in sicer «Ljninove govore» in primorskega novelista Jos. Pahorja, socialen roman v štirih delih «Medvladje».

David Rubin umrl. Dne 31. januarja je umrl v Badnu pri Dunaju v visoki starosti češki komponist David Rubin. Rojen je bil v Geviču na Moravskem in je bil z 19. letom že dirigent Badenske opere. Leta 1851. je otvoril v Pragi glasbeno šolo, katero je vodil nad 36 let. Ustanovil je glasbeno društvo «Arion» in «Harmenija».

«Prodano nevesto» so po dolgih letih zopet uprizorili na dunajski «Staatsoperi» dne 4. t. m. Kecal je pol prošili Michael Bohnen, ki pa, kakor pišejo listi, ni mogel ustvariti češkega Kecal, ampak je podal nekako mešanico komedijanta in renskega kmeta. Najboljši dunajski Kecal je še vedno operni pevec Hesch, ki je tudi angažiran na državni, nekdanji dvorni operi.

Sport

Znižana voznina k smuškim in sankskim tekmam. Za smuško tekmo za 12. februarja je dovoljena znižana voznina na državnih železnicah, med tem ko je za tekme dne 19. in 26. februarja tudi Južna železnica dovolila polovično vožnjo. Opozorjamo na to prav posebno celjske in mariborske sportnike.

• • •

prijatelj Pierre Benoit v «Eclairju», da so take sovražne kritike vse kaj drugega kot objektivne in da glavni junak Saint Maglaire ni nihče drugi kakor Dorgelès sam, ki eksistira in je torej mogoč.

Sicer je pa vedno razpisana kakšna literarna nagrada, kar vzpodbuja naše pisatelje. Razpisana je sedaj n. pr. Balzacova nagrada v znesku 10.000 frankov; nagrade razpisujejo francoska akademija, jih razpisujejo revije in časopisi, ki sprejemajo tudi vse, kar dobi, če le ni preveč površno. Seveda, boljši pisatelj se ne love za nagradami, ampak si mislijo s Flaubertom: «Quand on est quelque un, on ne s'attache pas à être quelque chose.» (Kadar si že nekdo, se ne boč ponižal tako daleč, da bi postal nekaj.) Toda ljub temu je vseeno res, da je Meccen vzgojil Horaca in Vergila!

Leo d'Orfer.

Domače vesti

*** Imenovanje.** Za komisarija železniške policije v činu okr. načelnika III. razreda na Rakete je imenovan g. Bogoljub Prodič, sedaj komisar v Sarajevu.

*** Gradnja ljubljanskega železniškega inšpektorata.** Minister dr. Zerjav je dobil večeraj brzojavno obvestilo ministra saobračaja, da je ministrski svet odobril obilno gradbenih del za poslopje ljubljanskega železniškega inšpektorata Slovenski gradbeni družbi v Ljubljani. S tem je izvršen zadnji korak na dolgi poti za uresničitev potreb potrebe našega gospodarskega življenja. Mora se priznati, da je država, odločivši se za gradnjo ljubljanskega inšpektorata, ravnila napram ljubljani s posebno rasklonjenostjo, zlasti če pomislimo, kako malo se v sodanji težkih prilikah gradi na progah državnih železnic. — Kakor smo informirani, pričene gradbene dela za novi inšpektorat pribojnji mesec. Stavbeni stroški so kriti v investicijskem posojilu.

*** Mladika zopet prosta.** Z gradnjo novega inšpektorata postane naš odlični ljubljanski internat Mladika zopet sloboden. Naši demokratični poslanci, predvsem pa minister Zerjav, ki so se toliko trudili, pridobiti železniškemu inšpektoratu novo streho, so imeli pri tem pred očmi tudi velik kulturni interes, da se v polnem obsegu obnovi veloznačilno delovanje »Mladike«, ki bo v bodoče gotovo ne le zavetišče slovenskih deklet, temveč tudi pravi dom za mnoge njihove srbske in hrvatske tovarišice. Skupna vzgoja naše ženske omladine bo postala važen faktor narodnega ujedinjenja.

*** Važno za uradnike iz neodrešene domovine.** Vsi državni uslužbeni, ki so službovali v ozemlju, ki je zaseleno po Italijanih, a so sedaj nastavljeni v Jugoslavijo, imajo pa svoje pohišivo še v neodrešeni domovini, naj se čim prej, gotovo pa do zadnjega tega meseca zgledno ustno ali pisмено pri gospodu Antonu Poljšiču v Trstu, ulica Torrebianca 39, I. nadst. Obenem naj poslejo tudi kaj kako od italijanskih oblastev izdane potrdila, da so res bili tam državni uslužbeni.

*** Originalna sodba o Piju XI.** »Slovenec« poroča, da listi o bodočih smericah novega papeža nič ne vedo. Čuje da se večkrat beseda: »Ta papež nam bo dal še mnogo opraviti.« Vsekako je originalen izrek, o katerem bi le radi vedeli, če je rezultat globokega razmišljanja italijanskih visokih krogov, ali pa slika, ki si jo je napravila ob izvolitvi papeža Pija XI. — slovenska duhovščina.

*** Mestno stavbišče za klerikalno banko brezplačno.** »Tabor« poroča, da je v mariborskem občinskem svetu klerikalno - socialistična večina sklenila dati klerikalni Zdravniški banki v spekulativne svrhe mestno parcelo na Aleksandrovi cesti, ki je menda najboljšo stavbišče v Mariboru. Brezplačno v last, le poroti temu, da premešči na svoje stroške kanal. Da klerikalnem tujci v Mariboru diši mestni svet, je jasno; le radovedni smo, kaj so dobili socialdemokratje kot nagrado od klerikalcev, da so tako brezvestno in brezsrčno podprli klerikalno bankokratstvo.

*** Odstavljen župan.** Pokrajinska vlada je odstavila župana v Račjem pri Mariboru zaradi nereguliranih občinskih upravi. Župan Frane Koban je bil hud nemški in socialdemokrat.

*** Umrl je večeraj jutraj v Zalcu tamkašnji živinozdravnik Jože Kodre.** Splošno priljubljeno in zelo delavnega moža je pobrzel brezobzirna smrt po kratki bolezni v njegovi najlepši dobi, saj je bil star šele 37 let. Zapušča vdovo s 4 malimi otročki. Pogreb se vrši v Zalcu v nedeljo dne 12. febr. ob 10. uri. Časten spomin našemu zvestemu somišljeniku in iskreno sožalje težko prizadeti rodbini.

*** Ubogi državni jezik.** Ker je slovensčina državni jezik teritorija, preko katerega se deloma vozijo internacionalni hrzovlaki Dunaj-Trst je južna železnica seveda nabla gotova opozorila za potnike v teh vlakih tuji s slovenskim besedilom (poleg slovenskega in laškega). Eden teh razglasov ima sledeče besedilo: »Potnikom, kateri se voziijo z vlakom (brzovlakom) v Jugoslavijo ni nikakr dovolj, ne v vozove jemati ročne prtljage z robo, katere je porložena carini. Potniki, ki se ne ravonajo potv odredbi marajo mošiti tudi sami posledice.«

*** Plaćevalcem davka na poslovni promet.** Plaćevalci davka na poslovni promet, ki so dolžni voliti knje opravljene prometa po obrazcu A in a. se pozivljajo, da tekem 8 dni olpremiti davčnemu uradu za mesto v Ljubljani davčnu poslovni promet za IV. četrtletje 1921 in vlože priavo B pri davčni administraciji v Ljubljani. Natančneši podatki so razvidni iz razglaša, ki je na bit na mestni deski.

*** Važno za invalide.** Invalidski odsek oddelka za socialna politiko v Ljubljani obavlja: Po zadnjih napregetih se od dne do dne množe prošnje invalidov za podporo zlasti pa za obliko, prošile so pa po pretežni večini le 40, 30, 20 olisto, in le začasno delanemožni, deloma se nahaajo med njimi tudi taki, katerih se povolom zadnjih napregetlov sploh ni priznalo za invalide, ker se je njih hiba s časom tako zboljšala, da so postali popolnoma delanemožni, ali pa resne hibe, ki

bi na delanemožnost prizadetega vplivalo, sploh obstojale niso. S tem se ogromno delo pri Invalidskemu odseku še pomnožuje ter se posredno ovira njega brezhibno poslovanje v važnejših in resnejših zadevah, vsako mora pa neglede na delo uvideti, da sprido skromnega kredita, ki je odseku na razpolago, ni mogoče vsem takim, deloma povsem neutemeljenim prošnjam ustreči. Invalidski odsek se čuti torej primoran razglasiti, da se odsej prošnje za podporo bodisi v denarju ali obliki takih invalidov, ki so le 50 ali manj odst. delanemožni v bodoče ne bodo več upoštevale, da so na nje ne bodo odgovarjalo ter jih v obče ni prelagati. Boriti se mora z ogromnimi težkočami, da zamore iz dovoljenega kredita oskrbovati vsaj najbelnejše med invalidi, to je popolnoma delanemožne invalide invalide ter izdatno pomaga takim težkim invalidom, ki se vsled svoje hibe ne morejo zadostno preživljati in so poleg tega brez vsvojev in vsakih sredstev.

*** Občni zbor gospodarskega društva JDS v Srednji Šiški se vrši v nedeljo, dne 12. februarja ob 10. uri v prostorih Šišenske čitalnice.** — Olibor.

*** Redni občni zbor kluba »Soča« v Ljubljani se bo vršil v nedeljo dne 19. febr. ob 10. uri depoline v Mestnem domu z občanim vpisredom. K obilni uležbi vabi olibor.**

*** Čudnost ljubljanske policije.** Iz občinstva nam pišejo: V noči od 9. na 10. februarja je okoli pol 3. uri jutraj šla po Františkanski ulici od Unionskega oglja pa do Dunajske ceste nemoteno družba mladeničev, ki je rjavela razne italijanske pesmi tako, da so se vsi stanovci Františkanske ulice prebujili in hiteli k oknom. Toda policije ni bilo nikjer in od nikoder. S križanjem so iz zivalci šele prenehali, ko so se približali Dunajski cesti, kjer bi jih navezavljale vendarle slišal pred pošto službojoči stražnik.

*** Krompir za Ljubljano.** Mestna aprovizacija prodaja od dne 11. februarja nadalje krompir v s'ladušu »Samopomoči« Volnikov trg št. 5.

*** Hotel Sveti Janez ob Dobinskiem jezcu.** Ministrski svet je potrdil naemninško pogodbo, po kateri prevzame Slovensko planinsko društvo znani hotel Sveti Janez ob Boh. jez., ki je državna svojina, v zakup proti letni najemnini 50 tisoč dinarjev.

*** Jugoslovanska Matica v Kranju.** Iz Kranja nam poročajo: Občni zbor podružnice Jugoslovanske Matice v Kranju se vrši v nedeljo dne 19. febr. ob 10. uri depoline in ne kakor je bilo nameravano, v nedeljo 12. febr. Istega dne, to je 19. februarja zvečer se vrši tudi veslica na korist Jugoslovanske Matice. Vse članke, kakor tudi prijatelje Jugoslovanske Matice vabimo, da se polnoštevilno udeležijo obnega zbora dne 19. febr.

*** Razne vesti iz Trbovelj.** Poročajo nam: Dne 2. februarja sta se kepala lajavca na lesnem skladišču Trboveljske premogokopne družbe Rajh in Planinšek. Delavcu Rajhu so se pa zdeli snježna kepa premeška, zato je pograbil podtikač ter z njim ularil delavca Planinška s tako močjo v zatilnik, da se je to takoj zgrudil in obležal nezavesten. Posledice bosta seveda čutila oha. — V svoji trgovini je trgovec g. Mole ml. tako nesrečno padel, da si je zlomil roko.

*** Iz Mežiške doline nam poročajo:** V našem kraju se nahaja več državnih uradnikov z nemškimi družinami. Soprogi stoji v jugoslovanski službi, soproga pa vganja doma in na cesti germansko propaganda. Kako mučen vtis napravlja tako početje na ponemčurjeno prebivalstvo, si vsako lahko sam predstavlja. Mi Slovenci se trudimo, da z lepim vlah-nemo slovanski čut, take »dame« pa naše delo paralizirajo in osmešijo. Posebno na cesti napravi izziavalno švabljanje naravnost zopern vtis. Ako opozorži kaklega nemčurja, naj se vendar spametuje in pokloni jugoslovanski četi, ti pokaže s prstom na naše urledne dame ter pravi: »Naučite najprvo Vaše ženstvo slovensko, potem smete šele zahtevati, da tudi mi govorimo slovensko!« In zares, kdor ni zmožen naučiti svoje ženske slovensko, tak ne sparla na mejo in v nemčurske kraje, takemu naj se pomaga s tem, da se ga premesti v notranjnost države, da se tam družina privadi nekakega jezika.

*** Ustanovitev narodne čitalnice v Vitanju.** V Vitanju je bila prošla nedeljo ustanovljena in slavnostno otvorjena Narodna čitalnica. Društvo, kakršna so se v narodno probujevih krajih že proizvela, je postalo v Vitanju baš sedaj najnujno potrebno, da se vzbudi in utrudi slovenska narodna in jugoslovanska državna zavest v tem nekdanj zagrizeno nemčurskem gnezlu. Mnogobrojne gose in domačine je pri tej priliki pozdravil predsednik čitalnice g. Vester. V imenu kluba naprednih akademikov iz Celja je govoril št. št. med. Ljudnik, volnik na izornik Schell pa je poudarjal važnost dobre narodne vzgoje za mladino. Vitanjski mlak komisar Založnik se je v svojem govoru spominjal onih mož, ki so v Vitanju zadnja desetletja vkljub težavnim razmeram naš slovenski prapor držali visko. Gospa Založnikova je končno ganljivo deklamirala »Naš čolniti otmila« slavnostnemu delu otvoritve je sledila prisrčna zabava ob sočelvanju Celjskega pevskega društva in Oplotniške godbe.

*** Cene živiliom v Mariboru so zadnje čase znatno poskočile.** Sladkor stane 72 kron za kg, navadna moka 28.60 K, moka za kubo 26 K, bučno olje pa liter 100 kron.

*** Mraz in mariborski klativitezi.** Mraz je pošteno pospravil z mariborskimi klativitezi. Zadnjih deset se jih je javilo pri policiji s prošnjo, naj bi jih spravilo v občine, kjer so doma.

*** Dijaški dom visokošolcev v Zagrebu.** V Zagrebu se zila dijaški dom visokošolcev, ki naj nudi revnim akademikom losto in poceni stanovanje. Akcija se je pričela na iniciativo g. vseučiliškega profesorja dr. Karla Radoničiča, ki je na svojem potovanju v Pragi spoznal slično institucijo čeških akademikov. Vsa predelala zagrebškega akademikega doma so izvršili akademiki sami, zgradba je hitro napredovala, tako da je danes že dvoje paviljonov gotovih, a delo ostalih treh paviljonov je v polnem teku. Kakor nam poročajo iz Zagreba, bo imel dom na 150 sob, v katerih bo stanovalo na 200 akademikov, po dva v vsaki sobi. Proračun za popolno dovršitev doma znaša okoli 2.000.000 dinarjev. Z velikimi denarnimi pripomočki so priskočili na pomoč predvsem kr. vladar in zagrebški denarni zavodi, vendar še danes ni dovolj denarja za popolno ureditev doma. Ker štulira v Zagrebu mnogo akademikov iz Slovenije, je tudi naša dolžnost la prispevamo nekaj na to naš vse dobrodelno institucijo. Podporno društvo Jugoslovanskih akademikov v Ljubljani se obrača na našo javnost s prošnjo, da blagovolji poslati denarne prispevke na naslov »Dijaški dom visokošolcev« v Zagrebu, sveučilište.

*** Komunalno posojilo 600 milijonov kron** je sklenil naeti zagrebški občinski svet. Župan Heinzel je dobil pooblastilo, da najame posojilo pri inozemskih bankah v zdravi valuti. Posojilo se porabi za komunalne investicije.

*** Ubegli kaznjenci.** Kakor poroča »Eldinost«, je v sredo ponoči pobegnolo iz koprškega zapora sedem kaznjencev, ki so bili obsojeni na desetletno ječo. Jotniki so preleteli streho in se nato spustili po rjuhah na varna tla. Iz zapora so odnesli pet rjuh. Policija zasleduje bogunce, toda doselaj brez uspeha.

*** Mlad uzmovč.** Na policijsko ravnatlilstvo v Beogradu je bil priveden do dni šestleten deček, sin knjača Dragojeviča, zaradi tatvine. S svojo materjo je prišel v sosedovo hišo, kjer je zapazil staro zlato uro, okrašeno z briljanti, vredna 67.000 dinarjev. Mali uzmovč je porabil ugodno priliko ter izmaknil dragoceno uro.

*** Noč ga je vzela.** Trgovec F. Plohi na Ruski cesti v Mariboru je zginit čez noč v Gradec in zapustil mnogo dolgov. Mariborsko sodišče bo zahtevalo od avstrijskih oblasti njegovo izročitve.

*** Tatvina.** Trgovec Posch v Mariboru je naznanil policiji, da mu je bilo dne 28. januarja ukradeno 80 m zefira, škola znaša okoli 2500 kron.

ŠPANSKA BOLEZEN IN ALKOHOL

Znanost žal še ni našla sredstva za uspešno borbo proti španski bolezni ali influenci. Ker se je ta bolezen letos naglo razširila skoro po vsej Evropi, je zaprosila redakcija berlinske revije »Medizinische Klinik« zdravnike, naj podajo svoje mnenje o pobijanju te epidemije.

V svojem odgovoru je izjavil znani internist prof. dr. Kraus iz Berlina: »Do sedaj nam ni znan način borbe proti španski bolezni; istotako smo tudi nesigurni glede dosedanjih profilaktičnih ukrepov.« Podobno se je izjavilo več drugih priznanih zdravnikov v svojih odgovorih. Vsi tedga je prav čudno, kako se je med ljudstvom razširilo mnenje, da je alkohol najuspešnejši sredstev, da se obvarujemo »španske«. Zdravniki alkohola nikakor ne priporočajo kot profilaktičnega sredstva, vkljub temu pa ljudje segajo po alkoholu — kot sredstvu proti tej bolezni. Če bi bilo res, da alkohol služi kot profilaktično sredstvo, morali bi vsi alkoholičarji ostati zdravi v dobi španske epidemije; a dejstvo je, da zahteva španska ravno med alkoholičarji največ žrtv. Jasno je torej, da alkohol prav nič ne pomaga proti španski bolezni.

Sokolski vestnik

Sokol I. v Ljubljani pozivlja vse članke (-ice), da plačajo v društvenih prostorih na Taboru 20 kron v garancijski sklad za I. jugoslovanski sokolski zlet. Istočasno poravnajo člani (-ice) mesečne članarine 6 kron. Uraduje se v torek, četrtek in soboto od 4. do 7. ure popoldne.

Izletni odsek I. jugoslovanskega vesokolskega zleta v Ljubljani. V torek dne 14. t. m. se bo vršil ob 20. v Narodni kavarni (klubova soba) sestanek, čigar namen je konstituirati posebni odbor, ki bo proučeval, kako bi se organizirali za udeležence letošnjega vesokolskega zleta v Ljubljani manjši in daljši izleti po okolici Ljubljane, izleti v naša letovišča, planine in druge znamenite kraje po Sloveniji ter drugih pokrajinah. Treba bo sestaviti različne potne načrte, zbrati večje število vodnikov, da dobe udeleženci vesokolskega zleta točna pojasnila in navodila. — Vsi tedga vabimo vse Sokole, turiste, planince in sportnike, da se zanesljivo udeležijo sestanka. Na nas, ki dobro poznamo naše kraje, je, da vsem, ki se za našo lepo domovino zanimajo pomoremo, jim napravimo blagovno prijetno in potovanje olajšamo, da bodo odnesli čim najlepše spomine iz naše planinske Slovenije!

Gospodarsstvo

POSLEDICE PORASTA ČEŠKO-SLOVAŠKE KRONE.

Naraščanje češkoslovaške krone ni povzročilo le zastoja v češkoslovaški industriji, temveč je dovedlo tudi inozemske uvoznike češkoslovaškega blaga, ki imajo še stare dolgove v Kč, v zelo težaven položaj. Zlasti jugoslovansko, madžarsko in avstrijsko trgovstvo je v obupnem položaju. Kakor poročajo, se pogajajo trgovci iz teh držav s češkoslovaškimi dobavitelji, da bi dosegli kakšne olajšave. Od teh pogajanj je odvisen obstoj marsikaterega trgovca.

Predvsem hudo zadene naraščanje češkoslovaške krone madžarsko trgovstvo, ki je lansko leto v nadi, da bo Hecredisova finančna politika žela uspehe in da se bo madžarska krona znatno približala češkoslovaški, naročilo mnogo blaga v Češkoslovaški in čakalo na poznejše plačanje. Tako je prišla sedaj katastrofa in mnogo trgovcev v tekstilni, steklarski in lesni stroki stoji pred finančnim polomom.

Pred kratkim so se vršila med prizadetimi strokami v Budimpešti posvetovanja, kako bi se dalo rešiti se vsaj deloma iz te zagate. Sprva se je celo hotelo pregovoriti madžarsko vlado, da proglasi moratorij za obveznosti napram češkoslovaškim upnikom, vendar se je, kakor sedaj poročajo, ideja moratorija opustila. Trgovci raznih strok so se obrnili direktno na češkoslovaške dobavitelje in se je vršilo že več posvetovanj, katerih uspehi še ni znan. Gotovo pa je, da bodo češkoslovaški dobavitelji do gotove mere popustili, ako si še hočejo nadalje obdržati madžarski trg.

Isto velja za naše in avstrijsko trgovstvo. Kakor smo že poročali, je Zveza češkoslovaških tekstilnih industrijcev že poklicala za večeraj avstrijske manufakture in konfekcionarje na pozajanja v Brno v svrhu ureditve obveznosti. Ravno tako so podvezeli naši trgovci korake za omiljenje obveznosti, kar tudi mnogim našim, predvsem hrvatskim in slovenskim trgovcem grozi polom. Tako je ljubljanska manufakturna tvrdka Groblenik že zaprosila pri trgovskem sodišču za poravnalno postopanje. Kakor čujemo, bodo sledile temu vzgledu še druge slovenske tvrdke.

Posameznim madžarskim lesnim uvoznikom se je, kakor poročajo iz Budimpešte, že posrečilo, pogoditi se s svojimi češkoslovaškimi dobavitelji, da bodo ti na plačanja počakali ali pa celo zahteve znižali.

Brezdvomno ne bodo češkoslovaški dobavitelji napram svojim odjemalcem šli nikjer do skrajnosti, ako hočejo obdržati trge, kajti z izgubljenimi trgi je oškodovana tudi češkoslovaška industrija, ki brez izvoza v omenjene tri države ne more uspevati, kar je jasno.

Novosadski žitni trg. Iz Novega Sada poročajo: Cene kažejo tendenco naraščanja. Dospelo je več ponudb romunske koruze. Zanj dne so bile v Novem Sadu in okolici sledeče cene: pšenica 1530 — 1600 K, rž 1300 K, ječmen 1100 K, oves 1100 K, nova koruza 1150 — 1190 K, moka št. 0 21 K, otrobi 800 K.

Žitne cene v Budimpešti. Iz Budimpešte poročajo, da so bile zadnje dni sledeče cene: pšenica 2300 malž. kron, ječmen 1800 Km, rž 1500 Km, oves 1600 Km, koruza 2200 Km, otrobi 1200 Km.

Moko uvažamo. Iz Beograda poročajo, da so je na seji ministrskega sveta odobrilo, da sme beogradska občina uvoziti iz Rumunije 200 vagonov moke brez carine. — Tako bomo menda kmalu vsled neprestanega naraščanja cen lomakega žita začeli mi v Zvezi in v državi uvažati žito iz tujine. Da to ne more vplivati povoljno na našo trgovinsko bilanco, je jasno. Trenutno pa bi tuji uvoz koristil gotovo v toliko, da bi reguliral naše žitne cene, ki so že visoko nad svetovno pariteto.

Izmena investicijskega zakona. Minister je pooblastil finančnega ministra, da preloži parlamentu novelo k zakonu o uporabi tolst. investicijskega posojila, ki je kakor znano namenjeno popravni našega prometa.

Čekovni promet pri poštni hranilnici v Sarajevu in čekovnih zavodih v Zagrebu in Ljubljani za mesec december 1921 izkazuje sledeče rezultate: Vložkov in izplačil pri vseh teh zavodih je bilo 317.862 z denarnim prometom od 4219 milijonov kron. Stanje vložkov koncem decembra je bilo: 896 milijonov kron, a imejteljev čekovnega konta skupaj 7096. V celem letu 1921 so imeli vsi trije zavodi 3.419.823 manipulacij s skupnim prometom od 31.601.000.000 kron (Zagreb 12.444 milijonov, Ljubljana 11.841 milijonov, Sarajevo 7516 milijonov kron).

Luka Grlac konfirira tržaški lukl. Doslej so krlido na slabem prometu v tržaški lukl valili le na Hamburg. Kakor pa sedaj poročajo, je velika konkurenca Trsta tudi luka v Galacu, ki je pritegnila velik del češkoslovaške trgovine, ki je doslej šla preko Trsta.

Obtožba profil ravnatlilstvu »Banca di sconto«. Iz Rima poročajo 7. februarja t. l. Proti upraviteljem den. zavoda »Banca di sconto«, zaradi ponarejanja listin in zaradi nepravilnega vodstva glavnemu ravnatlilstvu banke veliko množino listin in dokumentov, ki bodo obremenilno učinkovali pri sodišču zager uravro.

Direktna zveza Trst-Odesa. Tržaška parobrodna družba »Lloyd Triestino« namerava do ta mesec olpremiti en parobrod nakrean s tovori iz Trsta v Odeso.

Češkoslovaški uvoz in izvoz hmelja leta 1921. Iz Prage javljajo: Po izkazih statističnega državnega urada se je leta 1921 izvozilo iz Češkoslovaške 60.086 centov po 50 kg hmelja proti 131.998 centom leta 1920. Največ hmelja je šlo v: Belgijo, Francijo, Avstrijo, Anglijo, Zedinjene države, Italijo, Nemčijo in nordijske države. Uvoz, večinoma iz Poljske in Jugoslavije, je znašal 21.798 centov (po 50 kg) proti 23.274 centom leta 1920.

Naraščanje češkoslovaške krone in češka tekstilna industrija. Iz Prage poročajo: Skoro vse nemške tekstilne tvornice v Češkoslovaški so dobile z Dunaja pisanje, v katerem izjavlja glavna zveza tekstilno blago predelajočih obiti in industriji v Avstriji, kateri pripada 20 korporacij, da vsled porasta češkoslovaške krone v Curihu niso v stanu plačati dobavljenega češkoslovaškega blaga, vsled česar so prisiljeni stornirati tekoče zaključke.

Znižanje lesnih izvoznih pristojbin iz Češkoslovaške. Kakor poročajo iz Prage, so se s 1. febr. znižale lesne izvozne pristojbine iz Češkoslovaške.

Češkoslovaške podružnice Anglobanke se bodo po poročilih iz Prage s sodelujočo Angleške banke nostrificiral.

Zatvoritev vseh obratov Praške železoindustrijske družbe. Iz Prage poročajo, da je Praška železoindustrijska družba odpustila delavstvo tudi v svojem kraljevdvorskem podjetju. S tem je ustavljen obrat v vseh delavnicah družbe.

Povišanje cen dušikovih gnojil v Nemčiji. Iz Berlina poročajo: Z dnem 8. februarja so se povečale z ozirom na cene premoga cene dušikovih gnojil za okoli 15 odst.

Rekord ameriške petrolejske produkcije v letu 1921. Uradna ameriška statistika izkazuje, da je proizvodnja surovega olja v Zedinjenih državah prekošla leta 1921 vsa prejšnja leta. Znašala je 469.64 milijona barelov (barel = 159 litrov), to je 26.33 milijona barelov več, nego leta 1920. Svetovna produkcija se ceni na 750 milijonov barelov proti 695 milijona barelov leta 1920. Uporaba v Zedinjenih državah domačega in uvoženega petroleja je znašala 525 milijonov barelov proti 520 milijonov barelov leta 1920. Vrednost proizvodnje leta 1921 znaša 753 milijonov dolarjev.

Polom banke v Bruslju. Iz Bruslja javljajo: Po oblastvenem pregledu knjig se je odredilo, da se zatvorijo Banque d'Escompte de Bruxelles. Primanjkljaj znaša okoli 1 milijona belgijskih frankov.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 155 — 156, Bukarešta 225 — 242, Milan 1485 — 1495, London 1330 — 1340, Newyork kabel 305 — 306.50, ček 302 — 303. Pariz 2635, Praga 579 — 584, Svica 5975. Dunaj 4.50 — 4.20, Budimpešta 47 — 47.50, valute: dolarji 301.50 — 302.50, rublji 19 — 24, franki 2610, napoleoni 1100, marke 153 — 155, leji 234 — 236.

Banka za Primorje 760 — 775.

Trg. obrtna banka 265 — 288.

Ilrv. eskomptna banka 785 — 789.

Brodska banka 382 — 390.

Jadranska banka 1100 — 1150.

Jugoslovanska banka 495 — 498.

Ljub. kreditna banka 925.

Slavenska banka 520 — 525.

Praskedion 5400 — 5425.

Rečka puška banka 455 — 460.

Slov. eskomptna banka 625 — 600.

Srpska banka 720 — 725.

Union-banka 2650 — 2800.

Ljub. strojne tovarne 885.

Slavonija 675 — 680.

Beograd, valute: dolarji 75, franki 645, marke 89, leji 60, levi 48.50, napoleoni 280, devize: London 331.50, Pariz 657, Zeneva 1475, Praga 145.50, Dunaj 1.00, Berlin 39, Milan 878, Budimpešta 11.90.

Praga, devize: Berlin 26.85 — 27.65, Milan 257 — 259, Pariz 452.50 — 454.50, London 228.87 — 230.87, Beograd 69 — 70, Sofija 35.10 — 35.90, Dunaj 0.66 — 0.86, Varšava 1.35 — 1.95; valute: nemške marke 26 — 27, lire 254 — 256, dolarji 51.87 — 52.87, dinarji 66 — 67, levi 33.85 — 34.65, avstrijske krone 0.66 — 0.85, poljske marke 1.15 — 1.75.

Curih, devize: Berlin 2.60, Newyork 514, London 2.42, Pariz 44.30, Milan 25.25, Praga 9.75, Budimpešta 0.80, Zagreb 1.65, Varšava 0.16, Dunaj 0.17, avstrijske žigosane 0.08.

Dunaj, devize: Zagreb 22.73 — 22.77, Beograd 90.90 — 91.10, Berlin 36.22 — 35.28, Budimpešta 11.18 — 11.21, London 341 — 360, Milan 346.90 — 347.10, Newyork 70.98 — 71.02, Pariz 607.80 — 608.20, Praga 134.72 — 134.78, Sofija 46.20 — 46.30, Varšava 2.17 — 2.19; valute: dolarji 69.58 — 70.02, levi 43.95 — 44.05, funti 309.90 — 310.10, franc. 90.50, 600.80 — 601.20, dinarji 90.30 — 90.50, poljske marke 211 — 213, levi 56.50 — 56.80, češke krone 134.72 — 134.78, madžarske krone 1128.50 — 1131.50.

Berlin: Rim 969 — 971, London 860.10 — 861.90, Newyork 197.55 — 197.95, Pariz 170.75 — 174.24, Svica 3838.65 — 3856.35, Dunaj 6.93 — 6.97, Praga 371.60 — 373.40, Budimpešta 30.85 — 30.94, Zagreb 65 — 75, Sofija 131.85 — 132.75.

Kaj je Jugoslaviji najbolj potrebno?

Iz daljnega jugoslovanskega Skopja nam je odgovoril g. Janko Srimšek, carinik:

Nisem iskal odgovora na to Vaše vprašanje na polju politike, kjer se nizki ljudje pretepajo za visoke položaje, niti ne na tržiščih, kjer se prodaja roba na metre in litre in kilograme ter kujejo milijoni in milijarde in gube milijarde in milijoni novca od zore do mraka, od mraka do dne, niti ne na vežbališčih, kjer se cvet naših mladcev in mladenk pripravila, da nekoč z jekleno pestjo in jeklenim umom poravnajo naše račune z onimi, ki so se ogrešili nad našim imetjem in našo krvjo; nisem ga šel iskati v katoliško cerkev niti ne v pravoslavno, nisem vprašal zanj ni turškega hodža niti hebrejskega rabina; nisem prelistaval debelih in učenih knjig modrijanov in filozofov stare in nove zaveze, nisem vprašal škrlanca pod visokim pomladnim nebom, niti črnega oblaka, ki v oluji poletnega popoldneva drobi po poljih kmetov up in nado z ledenimi zrnji; nisem vprašal šibeče se jablane v zlatu jesenskega solca, niti se nisem prepiral za odgovor na Vaše vprašanje s snežnimi zimskimi viharji; nikjer nisem bil, nikamor nisem šel. Postil sem nedotaknjene njihove skrivnosti našim planinam in šumam in ravani in vrtovom, osrčju naše zemlje sem pustil njene črne, globljam naših voda in jezer in morja njihove bele bisere in nisem obiskal niti svojega najbližjega sosedu, da ga pobaram za njegovo resno in moško besedo.

Vprašal nisem niti Boga niti hudiča: „Kaj je Jugoslaviji najbolj potrebno?“

Vprašal sem, vprašal sem svoje srce, njemu sem zastavil Vaše veliko vprašanje, in moje srce je odgovorilo:

„Enakost in svoboda v bratstvu! Svoboda in bratstvo v enakosti! Bratstvo in enakost v svobodi!“

Bvo Vam odgovor molega srca, evo Vam odgovor, kateremu je moj razum, razum preprostega in vsakdanjega človeka pritril z vso svojo močjo.

In sedaj vprašanje Vam, Vašemu razumu in Vašemu srcu.

„Kakšno bo naše ognjišče, kakšne bodo naše meje, kakšna bo naša Jugoslavija v svetu: kadar bo poslednji brat Slovenec enak in svoboden brat zadnjemu bratu Hrvat in bratu Srbu; kadar bo poslednji brat Srbin enak in svoboden

brat zadnjemu bratu Slovincu in bratu Hrvat —?

Odgovori naj Vaš razum! Odgovori naj Vaše srce!

Zaveden narodni obrtnik nam piše: „Jugoslaviji je najbolj treba v jugoslovanskem narodnem duhu vzgojenih ljudi, in železno roko proti klerikalizmu.“ P. P.

Zvest strankin somišljenik pravi: Najbolj potrebno je uresničenje programa Jugoslovanske demokratske stranke, o.č. nosno njenih idej, in pa železna metla.

Alojzij Čepinko v Log-ancu.

Pesnik Cvetko Golar se je odrezal prav kratko in jedrnat. Odgovoril je, da je najpotrebnejše: „Red in rad.“

Zvesta naročnica „Jutra“ pravi, da je po njenem mnenju največ treba „idealizma in dobrih državljanov, izpolnjevanja zakonov od državljanov in države. Toda ne po mrtvi črki, temveč v zmislu zdrave pameti.“

Izkušen starejši učitelj odgovarja: SVOBODA.

Kakšna? Ne takšna, kakršno nosijo naši državljani vedno v odprtih ustih. Kje naj se prične svoboda? Pri šolski mladini. Svobodna mladina je naša bodočnost. Mladino je treba vzgojevati v pravem svobodnem duhu, potem se bo šele trdilo, da so svobodni državljani.

Kaj pa ovira svobodni razvoj naše mladine? Šola. Tu notri vladajo starokopitneži. Zaradi ljubega miru se cinca in cinca. Lahko rečem, da ni za las boljše, kot je bilo v klerikalni Avstriji. Imamo na papirju silno demokratičen višji šolski svet, toda sadu od te demokracije ne okuša naša mladina. Že kdo sede na svobodnejši razvoj naše mladine, pa je zopet vse pri starem. Ljudje se bojé kakega preobrata v politiki, potem bi šli od sijajnih službic. — Poglejmo samo naše šolske maše! — Toliko hrupa in vika je bilo, a kma!u bo vse zaspalo. Boje se dati mladini svobode. Ne opazujejo odločilni moške, s kako tiransko silo vladajo višje gimnazije, realce, učiteljske inke itd. v kapele in cerkve. Naše ženstvo po samostanskih šolah se ubija in potaplja v mlakužo. Terorizem mori svobodni duh. Mladina se nekakr nasrka tega duha, katerega se ne more otresti. Doraste, pride na odločilno mesto, pa gre zopet po starem potu. In tako bo šlo dalje, ker so na odločilnih mestih ljudje stare šare, zakaj ti ljudje niso zmogni začrtati poti naši mladini v res pravo svobodo.

V prvi vrsti naj se prepusti mladini svobodno, če hoče posecati vse mogoče verske vaje (maše, spovedi, procesije), ne da bi pri tem okušala trpkost v šoli od raznih predstavnikov. Tako bo izgnan iz mladine ona prokleta hinavščina, ki pogublja našo družbo, katere na more poznati svobode, brez katere ni pravega razvoja države. Zato vedno trdim in bom trdil, da Jugoslavija potrebuje predvsem prave svobode, ki naj se pričlenja z svobodno vzgojo mladine.

Prav dober je tudi ta odgovor:

- 1.) Nesebično delovanje od zgoraj!
- 2.) Več produktivnega dela in manj plančevanja od spodaj!

Inž. Josip Koršic, rud. viš. svet. v. p.

Dolenjski kmet, stara grča in zvest somišljenik, nam piše:

Ne mislim darila, ampak povem željo kmetov za Jugoslavijo, in to je:

- 1.) Modra, pravična centralna vlada z železno roko, pa bo prišel red.
- 2.) 99 odstotkov dobro obloženih jugoslovanskih ciganov treba odpeljati z ladjami v Grönland, da se tam ohladijo, k temu se naj doda več kričavec hrvatskega bloka in nekaj Karlovih avtonomistov, pa bo mir in sloga.
- 3.) Vsi ostali pa naj tako pridno delajo, kakor kmet in obrtnik na deželi, pa bo prišlo v državo blagostanje.

Jednat je odločen je naslednji odgovor:

„Odpravite alkoholizem, klerikalizem in separatizem!“

Spominjajte se naših obrambnih društev!

Darujte za Jugoslovansko Matico, za Družbo sv. Cirila in Metoda in za Gospodarski Zvon!

Razne vesti

KOVAN DENAR ZA SLOVENIJO.

Beograd, 9. februarja. (Izv.) Finančno ministrstvo bo poslalo na Hrvatsko in v Slovenijo večje množine kovanega denarja, katerega tam primanjkuje.

LIŠKI KMETJE PRI KRALJU.

Beograd, 9. februarja. (Izv.) Deputacija kmetov iz Like je danes posetila poljedelskega ministra in ga prosila za pomoč v živilih za pasivne kraje v Liki. Deputacija je vodil narodni poslanec Branković iz Otočca. Tudi kralj je sinoči to deputacijo sprejel in se razgovarjal z njo nad pol ure ter se živo zanimal za razmere v Liki. Končno je kralj deputacijo pogostil.

PRIPRAVA ZA TRGOVINSKO POGODBO S POLJSKO.

Beograd, 9. februarja. (Izv.) Trgovinsko ministrstvo izdeluje načrt trgovinske pogodbe s Poljsko. Načrt bo ustrezajoč želji obeh vlad, poskušal omogočiti čim živahnije trgovske stike med Jugoslavijo in Poljsko.

ADRESNA DEBATA V ANGLEŠKEM PARLAMENTU.

London, 9. febr. (Izv.) V spodnji zbornici je v nadaljevanju adrese debate izjavil lord Robert Cecil, da je sodelovanje med Anglijo in Francijo neobhodno potrebno za vzdrževanje miru v Evropi. Govornik je nastopil za zvezo med Nemčijo in zapadnimi velesilami. Poslanca O'Connor in Barn pa sta se v načelu izjavila proti vsakojakim zvezam in konvencijam Anglije z drugimi državami, od katerih Anglija nima nobene koristi, češ da so skušnje s Francijo pokazale, da so zveze te vrste državi samo v škodo.

ZOPETNA NESREČA Z GRANATO.

Gorica, 9. februarja. (Izv.) V Mirni pri Gorici je zopet pozabljen granata zahtevala človeško žrtev. 60letni Anton Marušič in njegova 23- in 23letna sinova Lojze in Peter so popravičili kamenje svoje med vojno razbite hiše. Pri tem delu so našli na granato, ki se je razletela in je očeta in enega sina takoj ubila, drugega pa tako ranila, da je umrl v gorški bolnici, čim so ga tja prinesli.

OBTOŽENI KARLISTIČNI ČASTNIKI NA MADŽARSKEM.

Budimpešta, 9. februarja. (Izv.) Pravnik vojaškega sodišča je vložil tožbo proti 29 častnikom, ki so se udeležili Karlovega puča. Častniki bodo kaznovani zaradi vstaje, kršitve subordinacije in zaradi nabiranja vojakov pod tujo zastavo. Major Osztienburg, ki pripada orožništvu, bo sojen posebej.

KRIZA MADŽARSKEGA ČASOPISJA.

Budimpešta, 9. febr. (Izv.) Ker so cenovno časopisnemu papirju na Madžarskem katastrofalno poskočile, bo s 1. prihajajočega meseca prenehalo izhajati več večjih madžarskih dnevnikov.

HOMATIJE MED GRŠKO IN TURŠKO.

Beograd, 9. februarja. (Izv.) Grška poročila iz Trakije javljajo, da tamkajšnja prebivalstvo v rezolucijah zahteva izpremembo tracijskega statuta glede rektifikacije mej kakor jih predvideva evropska mirovna pogodba. Tudi Muslimani želijo baje ostati pod grško upravo. Atenski listi pišejo, da zavezniki nimajo pravice ukrepati „proti volji naroda Tracije“.

Rim, 9. februarja. (Izv.) Angorska vlada je zahtevala kot pogoj za mir razširjenje Turčije v Evropi do Drinopolja in izpraznitve Smirne s strani Grške.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 10. februarja 1922

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0-10	Padavine mm
Ljubljana	7.	748.8	-14.3	sev. vzh.	pol obl.	—
Ljubljana	14.	746.6	-4.2	sever	jasno	—
Ljubljana	21.	747.3	-7.0	—	—	—
Zagreb	7.	775.6	-8.0	sev. vzh.	več obl.	—
Beograd	7.	774.3	-10.0	zapad	oblačno del. obl.	—
Budaj	7.	777.8	-9.0	sev. zap.	—	—
Praga	7.	—	—	—	—	—
Inomost.	7.	—	—	—	—	—

V Ljubljani barom. stanovit, temp. višja. — Solnce vzhaja ob 7.14, zahaja ob 17.16.

Zabave

ZABAVNI VEČER S KOMIČNIMI NASTOPI PRIREDI gospodarsko napredno društvo za šentjakovski okraj danes, v soboto dne 11. februarja ob osmih zvečer pri Kavčiču na Privozu. Vabimo nanj člane, njih rodbino in druge somišljenike.

ŽENSKO TELOVADNO DRUŠTVO V LJUBLJANI priredi na splošno željo članstva, dne 18. t. m. ob pol 21. v kazinski dvorani „I. Čajanko“, na katero že danes opozarjamo cenjene člane in prijatelje društva. Čajanke so bile v lanskem sezoni splošno priljubljene, vsled česar se nadejamo tudi letos lepega obiska. Dobrodošel vsakdo, ki simpatizira z društvom. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

„VEČER SMEHA“ V ŠIŠKI V nedeljo dne 12. februarja t. l. ob sedmih zvečer priredi S. K. „Hermes“ v Spodnji Šiški v salonu pri g. Štepcu, gostilničarju v Spodnji Šiški, „večer smeha“, in sicer dve igri, „Trije tički“, burka v dveh delih in „Nemški ne znanjo“, burka v enem dejanju. — Odbor.

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc. Lastnik in izdajatelj Konzorcij „Jutra“.

„TRIBUNA“ tovarna dvokoles in otroških vozičkov Najcenejša dvokolesa in otroški vozički raznih modelov. Sprejmejo se tudi dvokolesa in otroški vozički v polno preno, emajliranje z ognjem in poniklanje.

Ljubljana, Karlovška cesta št. 4.

Mirna stranka išče dve meblovani sobi

za takoj, ozir. za 15. februar. Po možnosti z električno razsvetljavo in posebnim vdom v sredini mesta. Ponudbe pod „Meblovani sobi“ na anončno družbo Atoma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Mali oglasi

Službe

Prodajalka,

samosvojna starejša moč za večjo trdko na Slov. Koroškem, se išče. Vstop takoj. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod št. 23/a.

Knjigovodkinja

za neko ljubljansko vinsko velet govinu, dobra starej a noč, se išče. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod št. 24 a

Dva potnika

išče večja kemična tovarna na Stajerskem proti proviziji in sicer za Koroško, Stajersko in Kranjsko. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod št. 27/a.

Prodajalka

za mešano trgovino v Ljubljani se išče. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod št. 25/a.

Knjigovodjo,

prvovrstno moč, išče neka tukajšnja večja specerijska trgovina. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod št. 26/a.

Prodaj

Ustale Weltgeschichte šest popolnoma novih zvezkov, se prod. Naslov prve uprava „Jutra“. 316

Stanovanja

Zamenja se stanovanje zračno, svetlo, z električno lučjo, na cesti, obstoječe iz dveh sob in kuhinje, z dvema ali tremi sobami in kuhinjo, če mogoče v sredini mesta. Istotam se sprejme več gospod ali gospodičen na domačo mešansko hrano. Naslov pošte iz prijaznosti uprava „Jutra“, Prešernova ulica 54. 21/a

Nepremičnosti

Krasna vila 219

z obsežnim angleškim parkom v idilično lepem slovenskem trgu, ob železni ki postaji, nova moderna zgradba, je na prodaj. Interesenti naj pošljejo svoje nas ove na upravo „Jutra“ pod „Priitika“.

Kupim

Pisalna miza, rahljena, dobro ohranjena, se kupi. Ponudbe na pošni pred št. 133. 342

Razno

Izrjuna življja išče dela na domu. Ponudbe pod „F. 8“, poštnoležke, Ljubljana. 345

Proda se

več železnih peči za parno kurjavo.

Vprašanja na Anton Sinkovec, mehanikna vrvarna, terilnica in predilnica v Grosuplju.

Stari papir

kupujemo stalno po dobrih cenah, cele vagone kakor tudi manjše množine. Ponudbe naj se vpošiljajo na

Združene papirnice Vevče pri Ljubljani, postaja Zalag.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge v oge pod najugodnejšimi pogoji.

— Preczema vse bančne posle najtočneje in najkulantneje. —

Razpošiljalna

„KONKURENCIJA“

Ljubljana - Zg. Šiška

priporoča

„Slovenski bombaž“

za pletenje znamke „Jagnje“

v vseh idočih barvah in vsake doletosti.

Dobičkonosna tovarna

išče kompanjona. Ponudbe nasloviti pod

„Milion“ na upravo „Jutra“.

Franjo Krisper, notar v Črnomlju.

NOTARSKEGA KANDIDATA sprejme notar v Črnomlju.

Predlogi z izpričevali naj se vpošljejo na gornji notarijat v Črnomlju do 15. marca 1922.

Hrana in stanovanje zasigurano. Plača po dogovoru.

OGLJE.

Plačila zmožna tvrdka kupi bukovo oglje v večjih količinah,

približno 10 do 20 vagonov mesečno,

v velikih kosih, brez drobiža, suhe, z vilam naložene, franko vagon Postojna ali Podbrdo.

Ponudbe naj se stavijo dr. Otonu Vallentschagu, odvetniku v Ljubljani, Šubičeva ulica št. 10.

Kdor boče imeti res s pristnim blagom prepletkano hišo,

pohištvo in lakiranje raznih „koles“ v peči, naj se obrne na tvrdko

stavbni in pohišveni pleskar in ličar

Tone Malgaj, Ljubljana,

Kolodvorska ulica 6.

Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb,

Wien, Opatija, Zadar,

New-York, Frank Sakser, State Bank.

Poslovne zveze z vsemi večjimi mesti v tu- in inozemstvu.